

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 353/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., Ž., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 96/2004 a uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tos/64/ 2009-1584 zo 4. augusta 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2009 doručená sťažnosť J. M., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“) , ktorou namieta porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 96/2004 a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tos/64/ 2009-1584 zo 4. augusta 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že proti sťažovateľovi je na okresnom súde vykonávané trestné stíhanie vedené pod sp. zn. 3 T 96/2004, v ktorom mu okresný súd uznesením č. k. 3 T/96/2004-1574 z 19. mája 2009 uložil poriadkovú pokutu v sume 166 € z dôvodu nedostatočne ospravedlnenej neúčasti na hlavnom pojednávaní konanom 19. mája 2009. Sťažovateľ uviedol, že predmetné uznesenie mu dosiaľ nebolo doručené z dôvodu, že doručovaný odpis tohto uznesenia prevzal jeho rodinný príslušník a ten mu ho neodovzdal, pretože ho „stratil“. Sťažovateľ zdôraznil, že podľa ustanovenie § 63 ods. 1 písm. b) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) mu malo byť uznesenie doručené do vlastných rúk, čo sa však nestalo a v dôsledku toho sťažnosť proti uzneseniu mohol podať bez možnosti oboznámiť sa s jeho obsahom. Podľa vyjadrenia sťažovateľa sa krajský súd v uznesení č. k. 1 Tos/64/ 2009-1584 zo 4. augusta 2009, ktorým jeho sťažnosť zamietol, s touto skutočnosťou nevysporiadal.

Ďalej sťažovateľ uviedol a zároveň z príloh sťažnosti vyplýva, že krajský súd sa vo svojom rozhodnutí odvoláva aj na odbornú lekársku správu o zdravotnom stave sťažovateľa. Podľa sťažovateľa bola táto správa do spisového materiálu založená až po vydaní prvostupňového rozhodnutia okresného súdu, pričom krajský súd neposkytol sťažovateľovi možnosť sa k nej vyjadriť, čím porušil princíp kontradiktórnosti konania.

Sťažovateľ tiež poukázal na skutočnosť, že predseda senátu krajského súdu sa v minulosti zúčastnil na prejednávaní jeho trestnej veci na prvostupňovom súde, na základe čoho mal podľa jeho názoru byť z prerokovania sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty v zmysle zákona vylúčený.

Podľa sťažovateľa v označených konaniach okresného súdu a krajského súdu z dôvodu popísaných skutočností došlo k porušeniu jeho základného práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru.

Opierajúc sa o uvedenú argumentáciu sťažovateľ navrhol ústavnému súde, aby nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva garantovaného čl. 50 ods. 3 ústavy a práv garantovaných čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru postupom okresného súdu v konaní

vedenom pod sp. zn. 3 T/96/2004 a uznesením krajského súdu č. k. 1 Tos/64/ 2009-1584 zo 4. augusta 2009, zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 1 Tos/64/ 2009-1584 zo 4. augusta 2009, vrátil mu vec na ďalšie konanie a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade s'ťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie základného práva na obhajobu zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby zaručené čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 96/2004 a uznesením krajského súdu č. k. 1 Tos/64/ 2009-1584 zo 4. augusta 2009.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

Ústavný súd v prvom rade pristúpil k posúdeniu námietky porušenia základného práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T/96/2004, ako vyplýva z odôvodnenia sťažnosti, vydaním uznesenia č. k. 3 T/96/2004-1574 z 19. mája 2009.

Právomoc ústavného súdu vyplývajúca z čl. 127 ods. 1 ústavy je vo vzťahu k všeobecným súdom limitovaná princípom subsidiarity, podľa ktorého poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 141 Trestného poriadku je opravným prostriedkom proti uzneseniu sťažnosť, ktorou možno napadnúť uznesenie súdu len v tých prípadoch, kde to zákon výslovne pripúšťa a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni.

Podľa § 66 ods. 4 Trestného poriadku možno proti rozhodnutiu o uložení poriadkovej pokuty podať sťažnosť.

Proti sťažovateľom namietanému pochybeniu okresného súdu vo veci uloženia poriadkového opatrenia – poriadkovej pokuty uznesením č. k. 3 T/96/2004-1574 z 19. mája 2009, ktoré sa podľa jeho vyjadrenia premietlo do porušenia jeho základného práva zaručeného ústavou a práv zaručených dohovorom, disponoval sťažovateľ dostupným a účinným právnym prostriedkom nápravy – sťažnosťou. Sťažovateľ tento opravný prostriedok proti uzneseniu okresného súdu, ktorý mu poskytoval Trestný poriadok, aj uplatnil. Ochranu sťažovateľovým právam bol v tomto prípade oprávnený, ale aj povinný poskytnúť krajský súd.

Právomoc krajského súdu preskúmať v danom prípade uznesenie okresného súdu č. k. 3 T/96/2004-1574 z 19. mája 2009 vylučuje právomoc ústavného súdu v uvedenej veci. Ústavný súd teda sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci.

Sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru obsahujúcich garanciu práva na obhajobu uznesením krajského súdu č. k. 1 Tos/64/2009-1584 zo 4. augusta 2009, kde ústavný súd zistil nedostatok relevantných súvislostí medzi obsahom námietok sťažovateľa a obsahom označených článkov ústavy a dohovoru. V zmysle judikatúry ústavného súdu je účelom práva zaručeného čl. 50 ods. 3 dohovoru poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (II. ÚS 8/96, II. ÚS 34/99). Z uvedeného vyplýva, že ochrana poskytovaná čl. 50 ods. 3 dohovoru sa vzťahuje na meritórne prerokovanie viny a procesnému postupu súdu pri rozhodovaní o poriadkovej sankcii ju uvedený článok ústavy neposkytuje. Analogický záver vzhľadom

na obsahovú totožnosť čl. 50 ods. 3 ústavy s čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru platí aj pre námietku porušenia tohto článku dohovoru predmetným uznesením.

Autonómny výkladom pojmu „trestné obvinenie“ Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zahrnul do sféry aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru aj prípady uloženia poriadkovej sankcie (napr. rozsudok ESLP vo veci Weber proti Švajčiarsku z 22. mája 1990). Ústavný súd teda pristúpil k posúdeniu uplatnenej námietky porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 1 Tos/64/2009-1584 zo 4. augusta 2009 vydaným v rámci vedeného trestného konania.

Sťažovateľ uviedol, že uznesenie okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty, proti ktorému bol oprávnený podať sťažnosť, mu nebolo doručené do vlastných rúk tak, ako to ukladá ustanovenie § 63 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ale bolo prevzaté jeho rodinným príslušníkom, ktorý mu ho podľa tvrdenia sťažovateľa neodovzdal. V dôsledku toho sťažovateľ mohol proti nemu podať sťažnosť bez predchádzajúcej možnosti oboznámiť sa s jeho obsahom, v čom okrem iného sťažovateľ vidí porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z princípu subsidiarity vo vzťahu ústavného súdu ku všeobecným súdom v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde tiež vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 90/03).

Pri aktívnom uplatnení svojho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru mohol sťažovateľ v podanej sťažnosti poukázať na uvedenú skutočnosť a požiadať o doručenie odpisu uznesenia okresného súdu, na základe čoho by mu následne po jeho doručení do vlastných rúk vznikla možnosť oboznámiť sa s jeho obsahom a podať v rámci zákonnej

lehoty plynúcej od riadneho doručenia sťažnosť obsahujúcu jeho argumenty proti odôvodneniu uznesenia.

Keď teda sťažovateľ namieta v ústavnej sťažnosti konkrétnou argumentáciou porušenie svojich základných práv a slobôd uznesením krajského súdu, ktorý podľa neho rozhodol bez toho, aby bolo sťažovateľovi predtým umožnené oboznámiť sa s odôvodnením napadnutého uznesenia, pričom v rámci účinnej ochrany práv a slobôd svoju argumentáciu neuplatnil v konaní krajského súdu (zo sťažnosti a z jej príloh nevyplýva opak tohto záveru) pred jeho rozhodnutím (aby mu dal tiež možnosť v prípade opodstatnenosti argumentácie vyvarovať sa porušenia jeho práv a slobôd), ústavný súd musel v tejto časti jeho ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ tiež namieta porušenie „*práva na spravodlivé súdne konanie*“ poukazujúc na skutočnosť, že predseda senátu krajského súdu, ktorý rozhodoval o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty, sa predtým zúčastnil v rámci vedeného trestného konania aj na rozhodovaní o väzobnej otázke v konaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby.

Z obsahu námietky sťažovateľa je zrejmé, že tento v podstate namieta porušenie práva na nestranný súd ako jednej z črt širšie ponímaného spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Predmetom označeného konania o väzobnej otázke bolo rozhodovanie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na základe posúdenia zákonnosti procesného postupu predchádzajúceho konania, v ktorom sa rozhodovalo o návrhu na vzatie sťažovateľa do väzby.

Predmet konania o väzobnej otázke absolútne vecne nesúvisí s predmetom konania, v ktorom sťažovateľ namieta pochybnosť o nezaujatosti predsedu senátu (rozhodovanie o poriadkovom opatrení), a preto stanovisko tohto člena senátu, ktoré zaujal v predchádzajúcom označenom konaní, nemohlo žiadnym spôsobom ovplyvniť jeho

rozhodovanie o dôvodnosti uloženia poriadkovej sankcie. Uvedenú námietku preto ústavný súd posúdil ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ poukázal aj na porušenie princípu kontradiktórnosti konania, ku ktorému podľa jeho názoru došlo postupom krajského súdu, keď mu neposkytol ešte pred vydaním svojho rozhodnutia možnosť vyjadriť sa k lekárskej správe o jeho zdravotnom stave, na ktorú sa krajský súd v namietanom rozhodnutí odvolal.

Ústavný súd upozorňuje, že pri vykonávaní procesných úkonov netýkajúcich sa bezprostredne merita veci, akým bolo v tomto prípade prijatie poriadkového opatrenia, nemožno v záujme zabezpečenia plynulosti konania v plnej miere neobmedzene trvať na uplatňovaní všetkých princíпов spravodlivého procesu poskytnutých čl. 6 ods. 1 dohovoru. V danej situácii bol takýto prístup zvlášť umocnený účelom využitia uvedenej poriadkovej sankcie, ktorou je zabezpečenie plynulosti postupu súdu vo vedenom trestnom konaní. Bolo teda úlohou konajúceho súdu zvážiť situáciu a rozhodnúť o miere uplatnenia garancií spravodlivého procesu. Ústavný súd je toho názoru, že nebolo potrebné poskytnúť sťažovateľovi miesto pre konfrontáciu jeho názoru so stanoviskom odbornej lekárskej správy, lebo len ťažko bolo možné očakávať, že by sťažovateľ mohol súdu predložiť odborne relevantné protiargumenty.

Ústavný súd dospel preto k záveru, že spôsob uplatnenia právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu aj v danom prípade je zlučiteľný s obsahom označeného článku dohovoru (čl. 6 dohovoru), preto námietku porušenia princípu kontradiktórnosti konania ako imanentnej súčasť práva na spravodlivé súdne konanie odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené závery rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2009